

BOSZ
art

MALARSTWO ŚWIATOWE

Dante Gabriel Rossetti

Wydawnictwo BOSZ

BOSZ Szymanik i wspólnicy spółka jawna

38-722 Olszanica 311

Biuro: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko tel.

+48 13 469 90 00

fax +48 13 469 61 88

biuro@bosz.com.pl

www.bosz.com.pl

MALARSTWO ŚWIATOWE

Dante Gabriel Rossetti

BOSZ
art

Działalność artystyczną **Danteo Gabriela Rossettiego** (1828–1882) należy rozpatrywać w szerokim wymiarze kulturowym z uwagi na zakres jego twórczych upodobań – parał się bowiem nie tylko malarstwem, ale także poezją – oraz na wszystkie prądy i wydarzenia, które nastąpiły w sztuce pierwszej połowy XIX wieku. Rossetti wraz z przyjaciółmi, głównie absolwentami Akademii Królewskiej, zapragnął wstrząsnąć ludźmi i przemówić do nich, ponieważ – w opinii tej grupy – utracili oni pierwotną zdolność odczuwania piękna i znajdowali się w zakłętym kręgu twórczej niemocy. Zafascynowani twórczością Johna Ruskina, Williama Blake’a, Johna Keatsa, a nawet Williama Shakespeare’a, utworzyli tajemne Bractwo Prerafaelickie. Członkowie bractwa zgłębiali wspólnie poezję i traktaty teoretyków sztuki, podziwiali malarstwo włoskie doby *quattrocenta*, głównie sienieńskiego i florenckiego, postulowali odnowę w sztuce. Miała być ona powrotem do malarstwa lirycznego, prostolinijnego, odrzucającego iluzjonizm i wszelką postbarokową teatralizację malarstwa. Idee te – głoszone słowem i własną twórczością – miały stanowić antidotum na postępujący, w mniemaniu grupy, upadek malarstwa uosabiany przez doroczne wystawy Akademii Królewskiej. Członkowie bractwa odrzucali dominujące w malarstwie głównego nurtu zdobycze barokowego klasycyzmu: ciemną kolorystkę, tenebryzm, kompozycję piramidalną, ale także wszelką frywolność czy kokieterię tematyki. Malarstwo było dla nich misją, posłannictwem, którego celem było skłonienie oglądających do szczerych, szlachetnych refleksji. Na przekór rewolucji przemysłowej, kierującej uwagę na sprawy materialne, prerafaelici chcieli powrócić do spraw duchowych. W nich upatrywali szczerości intencji i postaw. Hołowdowali zasadzie malowania postaci z modelu, a natury w plenerze.

Natury uwieczniali w najdrobniejszych szczegółach, co w odbiorze niektórych dzieł bywało nieco uciążliwie przytłaczające. Mimo pozornie rewolucyjnych postulatów powołanie Bractwa Prerafaelickiego nie było zjawiskiem odosobnionym w dziejach historii sztuki, szczególnie w XIX wieku. Podobnych stowarzyszeń w tym czasie działało kilka – nieco wcześniej powstało Bractwo św. Łukasza i wywodzący się z niego nazareńczycy, a uczniowie Jacques’a-Louisa Davida stworzyli Les Barbus (by wymienić najważniejsze).

Niewątpliwą zasługą prerafaelitów było wydobywanie z zapomnienia staroangielskiej poezji, romantycznych wątków literackich i ponowne zwrócenie uwagi publiczności na włoskie malarstwo XV wieku. Środkiem do tego celu była stosowana przez malarzy ugrupowania technika wilgotnego podkładu, na który nakładali cienką warstwę laserunkowo białego pigmentu, co umożliwiało uzyskanie niestychanej świeżości i pastelowości barw. Ponadto w kompozycjach unikali światłocienia i chętnie stosowali uciekającą perspektywę.

Jednym z liderów bractwa był pochodzący z rodziny włoskich emigrantów Dante Gabriel Rossetti. Ojciec malarza był akademikiem – wykładowcą literatury włoskiej. Dom Rossettich był miejscem spotkań działaczy politycznych, społeczników, literatów, naukowców i artystów. Atmosfera „domu otwartego” miała niewątpliwą wpływ na erudycję i specyficzną wrażliwość, która ukształtowała przyszłego artystę. Staranne wykształcenie zdobywał od wczesnego dzieciństwa – najpierw w King’s College, następnie w Sass’s Drawing Academy, a w 1845 roku w Antique School w Akademii Królewskiej. W wieku dwudziestu lat Rossetti ćwiczył się warsztatowo u malarza, którego twórczość od dawna podziwiał i który miał niebagatelny wpływ na malarstwo całej grupy prerafaelickiej – Madoxa

Browna. Uzupełnieniem edukacji była przedsięwzięta z Williamem Huntem, innym członkiem bractwa, podróż do Brukseli, Brugii i Paryża. Prace włoskich malarzy, których twórczość młodzieńcy mieli okazję podziwiać w zbiorach paryskich, ugruntowała ich artystyczne przekonania.

Dosyć wcześnie, gdyż w 1849 roku, Rossetti wystawił publicznie obraz *Wiek dziewięćcy Marii Panny* (Tate Gallery w Londynie), który został życzliwie przyjęty przez krytykę i publiczność. Okrzyknięto go zwiastunem nowej szkoły malarskiej. Kolejne obrazy członków ugrupowania koncentrowały się wokół tematyki chrześcijańskiej, w specyficznym ujęciu przedreformacyjnym zbiegając się z dysputami prowadzonymi równocześnie wśród anglikańskich teologów, nawołujących do powrotu do średniowiecznej, mistycyzującej religijności. W tym czasie powstał między innymi obraz *Ecce Ancilla Domini* (Tate Gallery w Londynie). Mimo sukcesu Rossetti zarzucił tematy religijne i zwrócił się ku tematyce literackiej, eksponując jej wątki romantyczne. Droga tą artysta podążał już konsekwentnie, nawet po formalnym rozpadzie Bractwa Prerafaelickiego w 1853 roku. Inspirowały go średniowieczne eposy, romantyczni bohaterowie – nieszczęśliwi, ale tajemniczy – oraz niefortunne sploty okoliczności determinujące losy postaci literackich, rycerski etos, pochwała niewinnej kobiecości i idealnej miłości.

Pod koniec lat pięćdziesiątych XIX wieku Rossetti wraz z młodymi artystami z kręgu bractwa podjął się dekoracji wnętrz jednego z budynków uniwersyteckich w Oksfordzie – Oxford Union Library. Mimo wykorzystania jako motywu przewodniego legendy arturiańskiej dzieło nie spotkało się z dobrym przyjęciem. Na przekór porażce w tym samym roku udało się zorganizować wspólną wystawę wszystkich artystów

związanych z bractwem. Tym razem prasa i krytyka odnotowały sukces.

Formalny rozpad Bractwa Prerafaelickiego nie przekreślił artystycznych karier jego członków. Grono wielbicieli i admiratorów romantycznego prądu stale się rozrastało, choć sami członkowie stowarzyszenia realizowali się już indywidualnie, każdy na swój sposób. Przez kolejne dziesięciolecia Rossetti stopniowo odchodził od poetyki średniowiecznej – zaczął się w jego twórczości wyrażać odwrót w stronę malarstwa późnowłoskiego doby wczesnego renesansu. Zmieniła się kolorystyka, wiotkie ciała omdlewających kobiet zaczęły nabierać kształtu, a ich melancholię wyparła niepokojąca zmysłowość. Zwornikiem pozostała postać modelki – Elizabeth Siddal – tragicznie zmarłej miłości i żony artysty: *Mariana* (Aberdeen Art Gallery), *Beata Beatrix*, *Oblubienica* (oba Tate Gallery w Londynie), *La donna della finestra* (Fogg Art Museum w Cambridge, Massachusetts) czy *La Pia de' Tolomei* (Kansas City Spencer Museum of Art). Rudowłosa piękność o charakterystycznych zmysłowych ustach pojawiała się wcześniej na płótnach wszystkich członków bractwa.

Prerafaelici, zwłaszcza zaś Gabriel Dante Rossetti, mieli duży wpływ na twórczość ikonicznego angielskiego artysty i pierwszego designera Williama Morrisa. Ich malarstwo ukształtowało również całe pokolenie malarzy amerykańskich końca XIX wieku. Ostatni bastion romantycznego, poetyckiego malarstwa osadzonego mocno w literaturze staroangielskiej i wiktoriańskiej estetyce wpłynął na malarstwo kontynentalne i przekroczył ocean.

Agnieszka Władka-Bisaga – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. Od 2006 roku pracownik Muzeum Narodowego w Krakowie, od 2017 roku pracownik Muzeum Książąt Czartoryskich.

Dzieciństwo Marii
1849
olej na płótnie
83,2 × 65,4 cm

Zwiastowanie
(*Ecce Ancilla Domini*)
1850
olej na płótnie
72,4 × 41,9 cm

Lukrecja Borgia

1860–1861

ołówek, farby wodne na papierze

43,8 × 25,8 cm

Wieszanie jemioly

1860

olej na desce

32,7 × 27 cm

*Ślub Świętego Jerzego
i księżnej Sabry*
1857
farby wodne na papierze
36,5 × 36,5 cm

*Jak Sir Galahad, Sir Bors
i Sir Percival zostali
nakarmieni Świętym Graalem*
1864
akwarela, gwasz na papierze
29,2 × 41,9 cm

*Święty Jerzy
i księżna Sabra*
1862
farby wodne na papierze
52,4 × 30,8 cm

Monna Vanna
1866
olej na płótnie
88,9 × 86,4 cm

Mycie rąk

1865

ołówek, farby wodne na papierze

44,5 × 37,5 cm

Dante Gabriel Rossetti, który wraz z grupą przyjaciół utworzył tajemnicze przysiężenie – Bractwo Prerafaelickie, postulował powrót do malarstwa średniowiecznego zarówno w podejmowanej tematyce, jak i w sposobie malowania. Działalność Bractwa, szczególnie Dantego Rossettiego, rzeczywiście spowodowała zainteresowanie kulturą średniowiecza. Na nowo odkryto Szekspira, legendy arturiańskie, religijne wątki apokryficzne. Aktywność twórcza artysty i członków Bractwa Prerafaelickiego zdeterminowała wiele zjawisk w malarstwie angielskim i amerykańskim połowy XIX wieku.